

1000 småhus stjäls varje år!

Det stjäls som aldrig förr på svenska byggarbetsplatser. Maskiner och utrustningar för cirka 1,5 miljarder försvinner varje år. Det motsvarar priset för cirka tusen småhus!

Allt stjäls!

Bygg- och arbetsmaskiner, eldrivna handmaskiner, bilnings- och håltagningsutrustningar, kablar, elcentraler, mätutrustningar stjäls. Byggnadsställningar stjäls.

Vitvaror, dörrar, garderober, gipsplattor, virke, parkett stjäls.

Mobiltelefoner, datorer, mätutrustningar stjäls.

Vid anläggningsbyggen stjäls tyngre maskiner, kompressorer, vibratorer, mobilkranar och diesel.

Allt stjäls!

Ny trend! Metall- stölder

Kablar, rör, allt som innehåller koppar stjäls i allt större mängder från byggarbetsplatser.

Ett högt marknadspris på koppar har banat väg för organiserade stöldligor.

Det händer varje dag ...

"Vi har råkat ut för olika sorters ingrepp i containers för verktyg och maskiner. Det har inte hjälpt med kraftiga bommar för dörrarna. Det finns hydraulverktyg som kan klippa av bommen. Vid ett tillfälle användes en domkraft av den typ som bilbärgare använder för att öppna dörrar på bilvrak. Domkraften sattes bakom bommen och drog ut den genomgående bullen - ca 100 mm i diameter - rakt genom bommen."

Platschef

Byggarbetsplatser ut-sätts för minst en stöld under byggtiden. Den genomsnittliga kostnaden är 40 000 kr.

Så här går det till

Den organiserade brottsligheten samlar information, planerar, genomför och avyttrar!

Information och planering

Tjuven tar reda på när och var värdefullt gods finns, hur platsen kan angripas och hur godset förvaras. Vidare hur skyddet är uppbyggt och hur stöldgodset kan transporteras bort. Personal med anknytning till bygget, leverantör, transportör eller UE kan vara inblandad. Alla som arbetar på ett bygge måste vara medvetna om vilken betydelse informationsspridningen har för ett brott.

Genomförande

Externa tillgreppsbrott görs med de vanliga metoderna för inbrott. Tjuven knackar upp låssprintar och bryter upp dörrar och fönster med brytjärn. Han använder skärbrännare t.ex. på bommar till containrar eller vinkelslip för att komma igenom en vägg. I mer våldsamma fall använder tjuven bil för att slita bort en fönsterkarm eller en låsbom eller för att öppna en vågbom. Frysmetoden används på lås och kätting. Staket klipps upp.

På vägbyggen där arbetet bedrivs över större ytor, kan tjuven t.ex. stanna en bil, gå ur och lasta in ett dyrt mätinstrument och köra iväg oupptäckt.

Interna brott är oftast tillgreppsbrott och inte inbrott. Material och maskiner tas med från arbetsplatsen. Olika metoder förekommer.

Avyttring av godset

Det stulna godset avyttras på olika sätt. Visst stöldgods säljs på marknader eller avyttras utomlands. En del stölder är beställningsarbeten där det stulna är sålt redan från början. Ett mera öppet Europa kan ha bidragit till att stölderna har ökat.

Vem stjäl?

Det är inte lätt att få fram ett säkert svar på frågan vem som stjäl. Det förekommer både interna och externa stölder, men det mesta tyder på att det är den externa brottsligheten som dominerar.

När?

De flesta brotten äger rum efter arbetstidens slut, under veckoslut och helger, under långledigheter och i viss mån under raster.

De känsligaste tiderna på dygnet är kl 16.00–20.00 och kl 04.00–06.00.

Se över stöldskyddet Så här skyddar du din arbetsplats

Det huvudsakliga arbetet görs före etablering. Någon gång under beredningsarbetet kan det vara bra att besöka den nya byggarbetsplatsen för att få en helhetsbild av den. Detta bör göras så att förutsättningarna blir tydliga och innan man tagit beslut om utformning av etableringen.

Steg 1 • Vad ska byggas?

En bro, en enkel industrifastighet eller ett exklusivt hyreshus med mycket stöldbegärligt material? När kommer maskinutrustning? När kommer underleverantörer, golv, vitvaror etc. När sker inflyttning?

Vilka förutsättningar finns internt?

Vad har företaget för regler för brottsförebyggande åtgärder? Vilka verktyg får man låna? Vad är spill? Hur behandlas interna stölder? Vad får brottsförebyggande åtgärder kosta?

I vilket område ligger arbetsplatsen?

Hur ser områdets brottsprofil ut? Hör med polis, vaktbolag och boende.

Hur ser omgivningen ut?

Hur är omgivningen, ödslig, spridd bebyggelse, stad etc? Finns insyn på bygget? Hur är vägnätet till och från byggplatsen? Var kan avspärningar ordnas?

Finns skolor, daghem, fritidsgårdar m.m. som medför att ett skydd för tredje man bör byggas ut?

Steg 2 • Plan för åtgärder

Ta fram en plan utifrån den möjliga brottsrisken. Grunda riskbedömningen på vad som kan hända under vissa skeden: nivå 1, liten sannolikhet och/eller små konsekvenser, nivå 2, stor sannolikhet och/eller stora konsekvenser.

Kostnadsberäkna alternativ. Räcker ett grundläggande skydd? En ökning av skyddet kan behövas under vissa skeden.

Bestäm vilket skydd som behövs

Bestäm hur omfattande skyddet skall vara och precisera vad det skall skydda mot.

Steg 3 • Utforma skyddet

Gör en lista på vad som skall göras. Vem som skall göra vad och när det skall vara klart samt i vilken ordning. Exempel på punkter :

- Företagets policy.
- Platschefens normer.
- Regler för arbetet på arbetsplatsen, speciellt avseende stölder.
- Etableringens planlösning.
- Låsplan.
- Leveranser och förvaring.
- Larm. Ansvar för larm.
- Vaktbolag.
- Förändringar i skyddet över tiden.

Steg 4 • Ta beslut, åtgärda!

En bild av arbetsplatsen och den närmaste omgivningen har skapats. Riskbedömning är gjord och en plan för hur stöldskyddet har upprättats samtidigt som ansvarsfördelningen klarats ut. Nu är det bara att verkställa!

Efter etablering: Se över stöldskyddet igen!

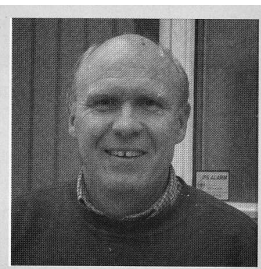
Det är viktigt är att de grundläggande reglerna följs. Stöldskyddsplanen följs upp och kontroller sker att den fortfarande är ändamålsenlig. Förändringar beslutas fortlöpande.

Var uppmärksam!

”En kompressor – en helt ny modell – stals på en arbetsplats. Två dagar senare hittades den i Finland. En uppmärksam säljare från en leverantör visste att den modellen inte fanns i Finland. Inom en vecka hade vi fått tillbaka kompressorn.”

Maskinuthyrare

Vitvaror just in time

”Vi brukar montera in vitvaror dagen före inflyttning för att minimera stöldrisken. Leveransen kommer direkt före monteringen.”

Lars Johannesson JM

Polisanmäl alla brott

Ju mer kunskap som samlas om stölder desto bättre och effektivare åtgärder kan sättas in.

Ge fullständig information. Se till att få med all relevant information i polisanmälan. Skriv tydligt, polisen får ofta svårlästa handskrivna förteckningar över stulna maskiner.

Informationsmaterial om stölder på byggarbetsplatser

Stoppa Tjuven. Tidning.

Denna tidning med utdrag ur Svenska Protec's undersökning. FoU-Väst RAPPORT 1205. Förebygg stölder på byggarbetsplatsen (50 sid).

Stoppa Tjuven. Informationsskrift.

En informationsskrift om hur man försvårar för tjuven på byggarbetsplatsen. Format A5, 40 sidor.

- Omfattning. Vad stjäls, vem stjäls, hur stjäls och när?
- Konsekvenser. För arbetsplatsen, kostnader, förseningar, frustration. Och för samhället.
- Skydd. Hur man planerar och genomför ett bra stöldskydd på arbetsplatsen.
- Polis och försäkringsbolag. En modell för samarbete med dessa redovisas.
- Informationsmaterial. (Bl.a. hur man gör en polisanmälan.)

Projektet Stoppa tjuven!

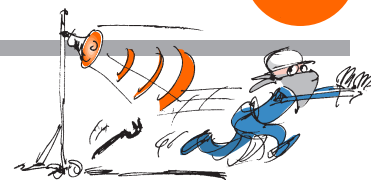
Slutrapporten från projektet Stoppa tjuven! Brotts och brottsförebyggande åtgärder (0201). Format A4, 68 sidor.

Allt informaftionsmaterial kan beställas från Sveriges Byggindustrier www.bygg.org

Använd larm!

Larm kan tas med från bygge till bygge. Det är bättre med ett enklare och pålitligt larm än ett mera sofistikerat som falsklarmar.

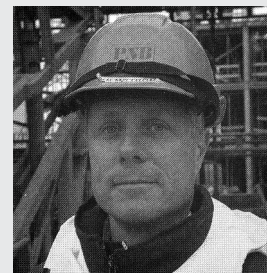

Ralph Gustafsson med en centralenhet för trådlöst larm

”Vi har köpt ett trådlöst larm som går via GSM. Det består av en centralenhet - en liten väska med GSM telefonkort - och 68 detektorer som sätts upp med kardborreband. Till detta har vi kopplat ett abonnemang hos en larmcentral med bemanning dygnet runt. Om någon bryter sig in går inbrottslarm. Om någon rycker ner, eller flyttar på en

detektor går ett sabotagelarm. Alla detektorer är trådlösa. Väskan går på elektricitet, men med batteri som reservkraft. Om elen bryts larmas det direkt. Var femte minut stäms alla detektorer av automatiskt och larmar om någon detektor saknar kontakt. Det här systemet har fungerat jättebra på min nuvarande arbetsplats. Vi hade med oss larmet redan vid etableringen. Detektorerna flyttar vi sedan runt allteftersom husen växer fram och alltmer värdefulla delar monteras in. Vi har insett att det finns mycket kunskap hos larmbolagen som kan utnyttjas”, säger Ralph Gustafsson, Skanska.

Lars Holmström: ”Mitt bästa råd är att skaffa larm. Larm hjälper mot det mesta. Vi har t.ex. inte haft något inbrott i larmade containers. Just nu använder vi mobila detektorer, ett system som fungerar upp till 200 meter. Vi larmar kontoret och fem till sju containers. När vi kommer längre fram i projektet flyttar vi in detektorerna i trapphusen eller andra lämpliga platser. Larm medför vissa kostnader, men fördelen är att dessa kostnader är kända och att larm ger inget produktionsbortfall. Stölder ger ju både okända kostnader och produktionsstopp.”

Adresser Kontaktpersoner

Sveriges Byggindustrier Region Väst, Pär Åhman, (par.ahman@bygg.org)

Sune Almqvist, (sune@byab.se)

Svenska Protec, Jan Munthe (jan.munthe@svenskaprotec.se)